

BULLETIN

září 2008

Kolektivně proti kapitálu

2.

24. červen 2008:

která dala pracujícím málo
a šéfy nezabolela

24. ČERVEN 2008: STÁVKA, která dala pracujícím málo a šéfy nezabořila

Třídní boj je součástí kapitalismu. Přirovnáme-li ho přitom ke skutečnému válečnému stavu, dopustíme se tím samozřejmě zjednodušení, ale o to zřetelněji vynikne, že soupeření, to nejsou jen otevřené střety armád na frontové linii: je to i průzkum terénu, mapování slabých i silných míst nepřítelů i stavu vlastní armády.

Obhlížení *konkrétního třídního terénu* a zjišťování *mocenské balance mezi proletariátem a kapitálem* je proto nezbytnou součástí komunistické aktivity.

Protože stávka patří jako otevřený projev třídního boje mezi konvenční zbraně naší třídy, nemůžeme nechat bez povšimnutí 24. červen 2008, kdy se uskutečnila podle odborů největší stávka v Česku od listopadu 1989. Zapojit se do ní měl téměř milion pracujících.

V ČR pracuje 4 161 000 zaměstnanců, z nichž je zhruba 1 275 000 organizováno v odborech, z nichž nejpočetnější je Českomoravská konfederace odborových svazů (ČMKOS; asi 900 000 členů ve 32 odborových svazech), která vyhlásila „Celokonfederální jednohodinovou výstražnou stávku“. Ta byla vyvrcholením protestů namířených proti chystaným vládním reformám, které zahrnují především reformu veřejných financí, penzijní reformu, deregulaci nájemného, převod zdravotnických pojišťoven a fakultních nemocnic na akciové společnosti... (viz přílohu I) S nutností provedení reformy v ekonomické i sociální oblasti přitom ČMKOS dle vlastního prohlášení souhlasí, liší se však v názoru na jejich obsah (konfederace např. vypracovala vlastní pozměňovací návrhy k novele zákona o důchodovém pojištění). Je třeba poznamenat, že konfederace je úzce propojena s nejsilnější opoziční stranou ČSSD. Předseda ČMKOS Štěch je senátorem za ČSSD.

Ke stávce se rozhodly připojit i další odborové organizace, především i druhá nejpočetnější - Asociace samostatných odborů (ASO), jejíž součástí je i Lékařský odborový klub (LOK), nebo Federace strojvůdců v ČR, která se tradičně snaží zaujímat tvrdší postoj a má tendenci vystupovat jako sólový hráč.

Před samotnou stávkou proběhl měsíc akcí odborů, z nichž nejzajímavější a nejmasovější se odehrála 9. června 2008: jednalo se o stávku ve školství za více peněz, kdy práci přerušilo 130 tisíc lidí. (Stávky se účastnila polovina škol, zatímco víme o několika málo školách, které s cíli stávky souhlasily, ale odmítly se zúčastnit „příliš měkké“ = krátké stávky a požadovaly delší stávku.)

Samotná hodinová stávka proběhla 24. června 2008 – a podle odborů se jí účastnilo 985 tisíc zaměstnanců.

Zatímco na jedné straně může vypadat působivě, že se jednalo o celostátní akci namířenou proti vládě, může odborům právě tahle „generalizace“ „boje“ pomoci zakrýt jejich vlastní *slabost* v jednotlivých konkrétních sektorech a provozech. A „politický cíl“ (kdy se odbory mohou opířt o sílu opoziční sociální demokracie) pak může zakrývat *slabou váhu*, kterou mají odbory v otázkách mezd a pracovních podmínek na jednotlivých pracovištích. (O síle odborů a jejich přínosu pro pracující vypovídá, že na

pracovištích, která spadají pod kolektivní vyjednávání, loni zaměstnancům odbory vyjednaly... reálný pokles platů o 1, 3 procenta! – viz přílohu II)

Ostatně, stávkovalo (práci skutečně přerušilo) jen 306 tisíc, zbytek „účastníků“ stávku podpořil jen symbolicky, samolepkami, letáky, petičí.

Co za slabou účastí pracujících mohlo stát? V úvahu připadá více důvodů, z nichž těžko vybrat ten obecně dominantní, spíše jde o kombinaci všech.

- Odbory v Česku nejsou živým organismem, zakořeněným mezi pracujícími, leckdy nejsou ani schopny organizovat své vlastní členy. (Na některých pracovištích, jako třeba v největší české nemocnici v Praze v Motole, nebyly odbory schopny ani dát o akci vědět včas vyvěšením letáků.) A to platí dokonce i o továrnách, zejména těch nových: odbory toho dělníkům přinesly jen pramálo a i jejich moc (mobilizovat dělníky příslibem výdobytků, které boj přinese) je relativně malá.

- Nejběžnějším argumentem pro symbolickou formu „stávky“, nejen v průmyslových odvětvích, bylo tvrzení, že stávka by poškodila zaměstnavatele, zatímco proti němu namířená není. Taková situace byla např. ve společnosti Sklo Bohemia s 1200 zaměstnanci. Převážně symbolicky se stávkovalo v těžebním průmyslu a také v největším ocelářském závodě Arcelor Mittal Ostrava. Podobná situace panovala v automobilce TPCA, ani tam zaměstnanci výrobu nepřerušili.

- K symbolické formě „stávky“ nevedlo zdaleka vždy jen vědomé rozhodnutí odborových předáků. Víme např. o případu v chomutovské nemocnici, kdy sestřičky a lékaři vylepili na pracovišti na dveře nápis: „Se stávkou souhlasíme, ordinujeme jen díky naší organizační neschopnosti.“ (Poselství úsměvně upřímného sdělení netřeba přehánět, můžeme ale říci, že má něco do činění s obecným stavem naší třídy v ČR: pracující třída nemá zkušenosti s organizováním sebe samé.)

- Na mnoha pracovištích dělníci neměli o stávku zájem, protože zkrátka nevěřili v její účinnost, nevěřili, že jednohodinový odborový protest něco změní.

- Leckde na straně pracujících prostě zcela převážil nezájem a pasivita: někdo nevěděl ani o stávce, ani o reformách.

- Svou roli sehrával i tlak ze strany šéfů. Například v brněnském podniku Andrew firma pohrozila, že stávkující přijdou díky jednohodinové absenci o bonus 3 tisíce korun, který dostávají za docházku bez absencí.

- Otázkou je, nakolik úzce se cíle stávky vztahovaly k zažívaným problémům pracujících. O tom, jaký dopad bude mít na postavení pracující třídy prodloužení doby, kterou budeme ve svém životě nuceni strávit v práci, nemá smysl diskutovat: vládní reforma je proti pracujícím, jejichž zájmem v systému námezdní práce je, řekněme to bez pokrytectví, nechat se vykořisťovat co nejméně, co nejkratší dobu – a za co nejvíc peněz. Ale dnes se pracujících dotýká hlavně inflace, malé mzdy a obecné zdražování – to je citlivě vnímaná věc v daný okamžik. (viz graf tempa růstu spotřebitelských cen)

KDE SE STÁVKOVALO?

Kdo se tedy do stávky zapojil? Po dohodě s managementem se stávkovalo v boleslavském i vrchlabském závodě Škoda Auto (hodinové přerušování výroby znamenalo výpadek

asi stovky aut). Stávkovalo se například ve Wikow Gear (bývalá součást plzeňské Škodovky), v pobočce firmy FAB v Rychnově, 200 zaměstnanců z celkových 550 na hodinu přerušilo práci v brněnské Královopolské. Hodinu stávkovalo tři sta horníků OKD v Ostravě, v Mostecké uhelné společnosti na dole Centrum, v Severočeských dolech v dolu Bílina...

Pokud jde o zdravotnictví, kde byla hodinová stávka ohlášena jako první (aby ji ČMKOS následně podpořila svou celokonfederací), uvádí se, že stávkovalo na 30 tisíc lidí, způsob zapojení byl ale velmi různý: mnohá pracoviště fungovala jako o víkendu (tzn. akutní péče byla zajištěna v plném rozsahu, ale byly odvolány plánované operace/vyšetření či snížen jejich počet; byly zavřeny ambulance; jinde byl protest jen symbolický). Zatímco v Praze stávkovala podle odborů polovina klinik fakultních nemocnic a další pracoviště je podpořila, podle ředitelů nemocnic se protestu účastnilo jen pět procent zaměstnanců. (Ve Fakultní nemocnici Vinohrady se z 37 klinik připojilo 7, stávky se účastnila 2 procenta zaměstnanců, na odborový mítink přišlo 60 z 2 700 zaměstnanců; ve Fakultní nemocnici Bulovka stávkovalo 11 procent atd.)

Stávkovalo se i na některých úřadech, stávkovala například pardubická filharmonie.

Protestní akce zasáhly dopravu. V mnoha místech, hlavně v Brně, nejezdila městská hromadná doprava, ovšem jinde se ji přerušit nepodařilo. (Dopravním podnikům se dařilo nahrazovat spoje vypravením mimořádných vozů, popř. přivázely k zastaveným spojům stávkokaze.) Například v Praze byla stávka v dopravě jen stěží postřehnutelná. Poněkud jiná byla situace na železnici, kde byl protest nejsilnější. Ačkoli jely téměř všechny mezinárodní linky, zastavilo se na území ČR zhruba 1000 vlaků. Celou akci zorganizovala Federace strojvůdců (FSČR). Největší odborový svaz na železnici (OSŽ) se po jednání s vládou rozhodl do stávky nezapojit.

FSČR svůj protest navíc spojila s vlastními profesními požadavky, kvůli nimž hodinovou stávku prodloužila o 15 minut. To byl v rámci stávky výjimečný krok: vlastní problémy do stávky promítli jen zdravotníci z brněnské Úrazové nemocnice v Brně (kteří už delší čas bojují proti začlenění do Fakultní nemocnice u svaté Anny), kasteláni (nízké platy a málo peněz na údržbu) a vlastní požadavky se stávkou spojili pražští taxikáři ze sdružení Taxi Praha. Jinak se dělníci sami nepokusili využít stávky jako volného prostoru, aby formulovali své vlastní požadavky.

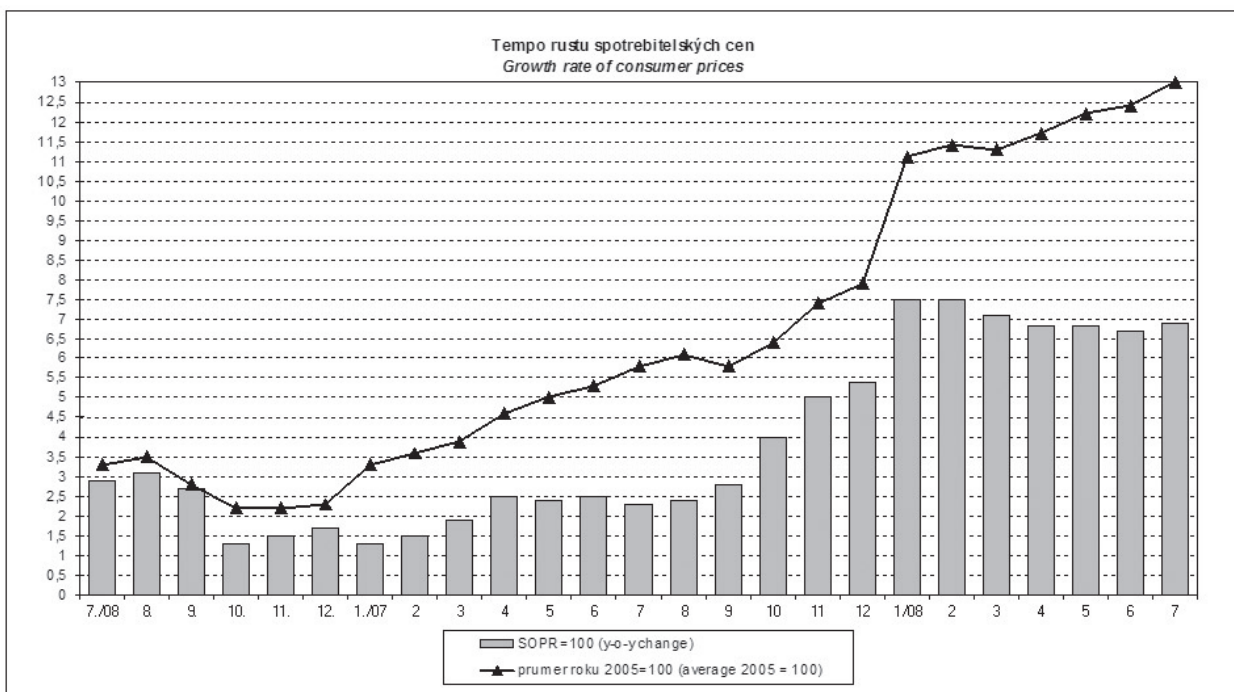
JAK BY ZNĚL POKUS O STŘÍZLIVÉ ZHODNOCENÍ STÁVKY?

Stávka byla odbory zorganizována tak, aby
a) **pracujícím dala co nejméně**; a zároveň
b) **co nejméně uškodila zaměstnavatelům**.

To je hodně podstatný bod.

a) Dělníci mají prospěch především z akce, která jim otevře prostor pro debatu o vlastním postavení, o vlastních požadavcích a metodách boje. Z akce, která nám připomene, že pracoviště nemusejí být jen místa, kde musíme být bezbrannými oběťmi norem, nařízení, supervizorů a manažerů. Pracoviště mohou být totiž právě tak místy, kde se tomu všemu dokážeme kolektivně postavit. Jak ofenzivní a úspěšný náš boj proti šéfům a diktátu ekonomiky bude, přitom závisí na tom, zda se jako pracující třída staneme nezávislou, autonomní politickou silou: to neznamená nic jiného, než zbavit se iluzí a pochopit, že naše zájmy jsou třídní, a egoisticky (bez ohledu na ekonomiku, přání politiků a plány kapitalistů) za ně bojovat. A pochopit, že naším finálním cílem musí být zničit kapitalismus, protože v kapitalismu jsou *všechna naše vítězství dílčí a nejistá* – za každý ústupek, ke kterému kapitál donutíme, se nám kapitál snaží sebrat něco někde jinde.

Graf tempa růstu spotřebitelských cen

zdroj: ČSÚ

Představovala stávka krok tímto směrem? Nabídla prostor pro dělnickou diskusi, prostor pro debatu o tom, kde jinde se stávkuje a proč se na mnoha místech nestávkuje? Pro zhodnocení dosavadních odborových protestů? Pro debatu o tom, co nás štvě na tom kterém konkrétním pracovišti? Pro debatu o tom, jak své zájmy prosazovat efektivněji? Nabídla prostor pro počátky sebeorganizace v boji za naše zájmy?

Ne. Nic takového odborová shromáždění s dopředu danými úlohami, které připadly cvičeným odborovým řečníkům a davu pasivně skandujícímu odborová hesla, nepředstavovala. (Pokud k oněm shromážděním vůbec došlo a stávkující onu hodinu bez práce nestrávil izolování na svých pracovištích, bez toho, že by se na „kolektivním protestu“ vůbec potkali...) Nemluvě o tom, že shromáždění, která by se konala ještě před stávkou, aby na nich o průběhu akce a obecné situaci diskutovali sami příští stávkující, nebyla v odborovém plánu vůbec – jak řekl jedné zdravotní sestřičce odborový funkcionář v největší české nemocnici v Praze v Motole: „Já nemám tyhle ideologické debaty rád.“ Je více než jasné, co tím myslel – o kritiku ideologie nešlo: nemá rád, když o tom, jak čelit svým vlastním problémům, diskutují a rozhodují sami pracující. Jenže to je právě to, co máme rádi my.

Pokud jde o kritéria, jak hodnotit úspěch dělnické akce, nesmíme se samozřejmě dívat jen na to, zda dosáhla splnění svých požadavků (a červenová stávka jich nedosáhla). Vše, čeho dělníci dosáhnou, se nám totiž šéfové pokusí vzít někde jinde, všechny pŕtky a bitvy jsou proto součástí obecného třídního boje: a dělnické akce je nutno hodnotit zejména podle toho, zda zkušenost prodělaného boje *zvýší kapacitu třídy kolektivně vzdorovat generální nadvládě kapitálu*; zda třídu posílí; zda dělníkům a dělnicím *dovolí osahat si svou kolektivní moc*; zda třídu *posune k politické kritice podmínek*, v nichž musíme jako námezdní pracující žít.

Jde o to, **zda dělnické akce znamenají krok ke zformování silné a politicky autonomní třídy**, která bude s to *vypořádat se s kapitalistickým výrobním způsobem jako takovým*.

Samozřejmě, v Česku je naše třída tak rozbitá a tak na lopatkách, že mluvit o třídě s politickou nezávislostí zní jako sci-fi. A samozřejmě, nikdo si ani nemyslí, že to může jedna akce změnit.

Byla ale stávka alespoň krůčkem takovým směrem?

Zažili jsme díky ní, jakou *kolektivní moc* můžeme vyvinout proti šéfům? Cítili jsme se během stávky silnější a sjednocenější než při normálním, pracovním provozu? Povzbudila nás, ukázala, že nemusíme být jen hadrem na holi manažerů a politiků? Vyšli jsme z ní silnější o zkušenost aktivní sebeorganizace zdola? Ukázala našim kolegům v továrně či kanceláři, že *mezi zájmy kapitálu a zájmy pracujících leží hluboká propast*?

Na tyhle otázky si jistě musí odpovědět každý sám. Naše shmutí by znělo, že stávka obecně nic takového pracujícím nepřinesla. Ne náhodou: čekat, že odbory (aktivní hlídači sociálního smíru a partneři zaměstnavatelů) napomohou sebeorganizaci pracujících a tomu, aby naše třída nalezla vlastní, nezávislé politické postoje, by bylo *iluzí*.

b) A jakou hrozbou byla stávka pro vládu? Každý zřejmě rozumí tomu, že aby byla stávka skutečně významnou výhrůzkou, musí způsobit ekonomice (rozuměj ziskům zaměstnavatelů) škody. **Stávka musí bolet – musí bolet šéfy**. „Hodinová výstražná stávka“, která ve většině případů vlastně stávkou nebyla, se ekonomiky dotkla minimálně, což nezakrývali ani ekonomičtí odborníci. Pracoviště polepená odborovými samolepkami totiž samozřejmě žádnou „výstrahou“ nejsou. Výstrahou jsou pracoviště, na nichž *stojí práce* a na nichž se *odehrává aktivita*, kterou se z dělníků, kteří byli doteď *organizováni jen pracovním procesem*, stává kolektiv, který je *organizován vlastními třídními potřebami*, za něž bojuje.

Není divu, že se vládnoucí třída stávky nelekla a odbory se ničeho nedomohly. Návrhy na reformu zdravotnictví byly zmrazeny (kvůli interním problémům vládní koalice, nikoli kvůli protestům odborů) ještě před tím, než stávka začala – a o tom, jakým argumentem stávka byla, svědčí to, že návrh zákona o odchodech do důchodů, který byl jednou z reforem, které chtěly odbory zrušit, poslaneckou sněmovnou prošel hladce hned druhý den po stávce.

Nicméně, ve stávce nešlo jen o dělníky a vládnoucí třídu. Odbory ve stávce bezpochyby bojovaly i o **svůj vlastní kredit** před pracujícími. Co říci ke stávce v tomto bodu?

Jisté je, že též samotní odboroví šéfové se na stávku dívali i jako na jistý test: „Stávka přinesla řadu důležitých informací o situaci uvnitř odborů,“ píší odbory v hodnocení odborových protestů z 8. července.

Na to, jak onen „test“ dopadne, přitom odbory čekaly jistě s netrpělivostí: k 10. červnu, píše se v interním reportu OS KOVO, „své stanovisko (ke stávce)... sdělilo pouze 114 ZO OS KOVO z celkového počtu 721 organizací“. Z toho bylo přitom rozhodnuto stávkovat pouhých 35 základních organizací, 9 bylo proti stávce a 70 ohlásilo, že stávce vysloví podporu.

A jak hodnotí odbory stávku po akci? Na veřejnosti odbory nešetří vychvalováním „úspěšné“ akce – jaké diskuse se ale po stávce vedou v přítomnosti kancelářů odborových byrokratů? Těžko říci, zda si odboroví vůdci po stávce rvali nad slabostí vlastního vlivu mezi pracujícími vlasy: Můžeme ale jistě říci, že bez akce strojvedoucích, která jako jediná skutečně zabořila, několika továren, jako byla Škodovka, a bezzubé, krátké, spektakulární, ale alespoň viditelné zemědělské blokády pražské křižovatky, by k tomu měli jistě blíž.

Akce odborů nebyla jistě nijak působivá, **nevýrazná kontrola/moc odborů nad dělníky** a dělnicemi je jednou charakteristikou současné třídní reality kolem nás. Tou druhou charakteristikou je ale pořád **nízká mobilizace naší třídy**. Dělníci zatím nedokázali využít současný ekonomický cyklus, který s sebou přinesl slabší konkurenci mezi dělníky na pracovním trhu, ve svůj prospěch. (Vešli do něj ostatně bez předchozích zkušeností s tím, jak vést boj: Česko není země, o jejichž prostávkovaných dnech by Mezinárodní organizace práce - ILO - stálo za to vést statistiky). Takže odbory zatím v proletariátu *bohužel* nemají aktéra, jehož aktivitu by musely pacifikovat.

Příloha I - Přehled reforem

Oblast reformy	Popis	Stav
Penze (tři etapy)	První obsahuje zákon upravující věk odchodu do důchodu (muži, bezdětné ženy, ženy s 1 dítětem: 65 let ženy se 2 dětmi: 64 let ženy se 3 dětmi: 63 let ženy se 4 dětmi: 62 let Zvýhodnění žen s dětmi se může ještě upravit, nejpozději do 30. 6. 2009. Plně začne tento systém platit od roku 2030, do té doby přechodná fáze) a dalších parametrů důchodového systému (zvýšení nutné doby placení soc. pojištění z 25 na 35 let).	Schváleno sněmovnou, den po generální stávce i senátem. Už se čeká jen na podpis prezidenta. (začne platit od příštího roku)
	Druhá etapa důchodové reformy se soustředí na financování, upravuje postavení fondů a penzijní připojištění. Zákon by měl ke spoření motivovat pracovníky i zaměstnavatele. Firmy, které budou přispívat svým lidem na důchodové připojištění, by za to mohly mít výraznější daňové slevy. Z nynějších 24 000 korun by se mohly zvednout na 32 000 či až na 36 000 korun. Podle chystaného zákona by se fondy měly proměnit v důchodové společnosti. Klientům by měly poskytovat víc možností spoření. Druhá etapa reformy počítá i s oddělením majetku akcionářů a klientů. Peníze spořících by tedy nemohly skončit v konkurzu.	Příští rok do sněmovny
	Třetí zahrnuje možnost přesměrovat část odvodů ze státního systému do spoření u fondů. (zatím nic neschváleno)	Navazuje na předchozí etapu
Zdravotnictví	Zavedení regulačních poplatků	Platí od 1.1. 2008
	Převod fakultních nemocnic na akciové společnosti	Odloženo
	Převod zdravotních pojišťoven na akciové společnosti	Odloženo
	Zákon o veřejném zdravotním pojištění (různé druhy pojištění)	Odloženo
Daně	Zvýšení snížené sazby DPH z 5% na 9% (včetně potravin!)	Platí od 1.1. 2008
	Jednotná daň pro fyzické osoby i podnikatele 15% (ale ze superhrubé mzdy, což v přepočtu znamená 20,25% z hrubé - dříve pásma 12 – 32%),	Platí od 1.1. 2008 (další rok se má sazba opět snižovat)
	Strop na sociální a zdravotní pojištění	Platí od 1.1. 2008
	Zrušeno společné zdanění manželů	Platí od 1.1. 2008
Sociální dávky	Změna v porodném, rodičovské dovolené, přídavcích na dítě	Platí od 1.1. 2008
	Podpora v nezaměstnanosti. Novela zkracuje dobu, kdy bude uchazeč brát podporu, a mění procentní sazbu. Po první dva měsíce bude brát podporu ve výši 65 procent průměrného měsíčního výdělku dosaženého v posledním zaměstnání, po další dva měsíce ve výši 50 procent zbytek podpůrní doby ve výši 45 procent. (Dosud bere první tři měsíce 50 procent, zbytek 45 procent.) Podpůrní doba se zkracuje o jeden měsíc: do 50 let bude činit 5 měsíců, mezi 50 a 55 lety 8 měsíců, nad 55 let 11 měsíců.	Schváleno sněmovnou

Nemocenská Od 1. ledna 2008 se za první tři dny nemoci nepobíralo nic, po zásahu Ústavního soudu se během prázdnin bralo 60 procent denního základu, od 1. září je to 25 procent. (Viz tabulku níže)
Dnes se během prvních 14 dní nemoci proplácení i víkendy, od ledna 2009 to bude jen při nemoci delší než dva týdny. Prvních 14 dní bude zaměstnancům, na rozdíl od dnešní úpravy, proplácet zaměstnavatel (ještě během roku 2009 mu stát polovinu z proplacených peněz vrátí, dostanou za to slevu jednoho procentního bodu na sociálním pojistném).

Snížení nemocenské v dalších dnech

Platí od 1.1. 2008

Kolik činí nemocenská:

hrubá mzda	1. tři dny		týden		dva týdny		čtyři týdny	
	dnes	2009	dnes	2009	dnes	2009	dnes	2009
12 000	266	0	1 118	426	2 609	1 491	5 591	4 473
15 000	333	0	1 399	533	3 264	1 865	6 994	5 595
20 000	420	0	1 764	710	4 116	2 486	8 820	7 459
22 000	449	0	1 887	780	4 280	2 730	9 312	8 190
25 000	479	0	2 013	874	4 697	3 058	10 065	9 173
30 000	479	0	2 013	992	4 697	3 473	10 065	10420
40 000	479	0	2 013	1 178	4 697	4 124	10 065	12373
70 000	479	0	2 013	1 534	4 697	5 368	10 065	16103
100 000	479	0	2 013	1 549	4 697	5 422	10 065	16266

Deregulace nájemného

Deregulace

Dle vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj

V Česku je nyní zhruba 800 tisíc bytů s regulovaným nájemným, z toho téměř polovina patří soukromníkům, zbytek obcím.

Nejpozději do roku 2010 by roční ceny regulovaných činží měly dosáhnout pěti procent ceny nemovitosti. Kdo tak například bydlí v bytě za dva a půl milionu, mohl by za tři roky platit měsíčně téměř deset a půl tisíce korun.

Příklady max. možného zvýšení

- Kladno 50 %
- Brno-Bystrc 46 %
- Hradec Králové 46 %
- Praha 4 42 %
- Pardubice 42 %
- Jihlava 40 %
- Praha 1 39 %
- České Budějovice 37 %
- Olomouc 35 %
- Zlín 32 %
- Plzeň 34 %
- Liberec 28 %
- Praha Hostivař 23 %
- Ostrava 20 %
- Ústí nad Labem 13 %

Poslanci ODS připravují novelu občanského zákoníku, která by řešila nájem po skončení speciálního „deregulačního“ zákona.

Podle novely by se nájem určoval jen dohodou mezi pronajímatelem a nájemníkem. V některých městech se může stát, že regulované nájemné bude i vyšší než tržní. Pokud by nájemník nesouhlasil s navrženou cenou, rozhodl by o ní soud, který by ji stanovil v úrovni obvyklé v daném místě a čase.

V přípravě (do sněmovny půjde v září či říjnu)

Příloha II

Podle nadace Eurofond se platy českých pracujících, které jsou závislé na kolektivním vyjednávání, v roce 2007 vyvíjely téměř nejhůř v Evropě: po započtení inflace reálně klesly o 1, 3 procenta. Hůř se vedlo už jen zaměstnancům v Rakousku, Španělsku, Slovinsku a na Kypru.

Průměrný růst evropských mezd, které jsou závislé na kolektivní vyjednávání, očištěný o inflaci:

stát	růst mezd v roce 2007	růst mezd v roce 2008	stát	růst mezd v roce 2007	růst mezd v roce 2008
Lotyšsko	18,3	16,2	EU 15	0,2	0,8
Litva	13	12,7	(staré členské státy)		
Rumunsko	12,2	7,2	Portugalsko	0,2	0,2
Estonsko	10,5	10,6	Lucembursko	-0,2	1,2
Bulharsko	6,5	5	Itálie	-0,6	0,7
nové členské státy	5	5,2	Německo	-0,9	0,1
Polsko	4,4	3,5	Malta	-1,1	2,9
Slovensko	3,7	2,3	Francie	-1,1	1
Švédsko	2,5	1,2	Belgie	-1,2	0,2
EU 27 (celá EU)	2,3	2,7	Maďarsko	-1,2	-1,4
Velká Británie	1,6	0	Česká republika	-1,3	2,4
Finsko	1,4	0,9	Rakousko	-1,3	1,1
Řecko	1,2	2,6	Španělsko	-1,4	0,9
Dánsko	0,4	0,8	Kypr	-1,6	1,1
Nizozemsko	0,4	0,3	Slovinsko	3,5	-0,6

Jak to kde vypadalo: hrst reportů

(Následující reporty si nedělají nárok být reprezentativní, nabízejí prostě jen pohled na to, jak vypadal přístup odborů ke stávce, postoj vedení, nálada mezi pracujícími a jejich praktické jednání na několika pracovištích... Chcete-li nám poslat vlastní poznámky, jak ke stávce, tak k podmínkám a stavu pracující třídy obecně, pošlete je na e-mail kpk@protikapitalu.org)

TOVÁRNA XX

Před stávkou jsem v továrně rozdával výzvy ke stávce. Pokud jde o vedení, v sobotu ráno před stávkou jsem dostal od mistra písemné stanovisko zaměstnavatele. Připomínal v něm, že každý má právo stávkovat, že stávka je překážka na straně zaměstnance a je to omluvená absence. Dále podotkl, že zaměstnanec nemá za dobu, kdy neodváděl práci pro zaměstnavatele, nárok na mzdu. V posledním bodě napsal, že se ztotožňuje s ČMKOS v tom, že by měla být zajištěna bezpečnost a majetek, proto se stávkující budou řídit pokyny vedoucích a sejdou se před vrátnicí. Každý si měl odpíchnout odchod ve 13 hod.

Den před stávkou, 23. června, se u mě v továrně stavil vedoucí pracovník odborů z kraje. Když jsem se ho ptal, jak to vypadá, viděl to úplně černě: „Říkám ti, je to v prdeli. Výrobu zastaví jediná fabrika v kraji, jinak všichni jen podporují.“

24. června jsem byl před fabrikou někdy po páté hodině ráno, rozdával jsem výzvy a samolepky a ohlašoval,

že se na stávce sejdeme v 13.00 hodin před vrátnicí. Občas mi na to dělníci řekli: „Víme, včera nám to říkal vedoucí.“

Viděl jsem to jako výhru a ignoroval jsem těch pár mávnutí rukou se slovy „Nepodporuju“ nebo „Stávkovat nebude“. Dokonce jeden neodborář, se kterým jsem jednou diskutoval (kdysi se snažil s kolegou zorganizovat stávku a tehdejší předseda odborů mu to vymlouval a on jako organizátor pak nějakou dobu vyžíral ty nejhorší práce), mi řekl „Seš dobrej“. (Jenže on sám se nakonec stávky neúčastnil.)

Když jsem v jednu hodinu přišel před fabriku, bylo tam je pár lidí. Sedm lidí zastavilo práci, jeden šel na odpolední a dva neměli směnu. A to včetně mě. Stávkovali tři odboráři (ve fabrice je odborářů asi padesát), zbytek byli neodboráři.

Jeden stávkující kolega říkal: „No, vidím, že ostatní jsou spokojení. Včera jsme se o tom bavili. Všichni jako že jo a ve 13 hod dnes měli tolik práce, že nemohli přijít. Největší kříklouni – X a Y – tu samozřejmě nejsou.“ (X je odborář, který nemá problém vyjednat se na

adresu zaměstnavatele, vlády a kapitalismu. "kriticky" – jeho kritická označení jsou teda „kurvy“ a „piče“ :). Ten druhý je bývalý odborář, který z odborů už před dlouhou dobou vystoupil, protože s odbory nebyl spokojen, nesplňovaly jeho představy, podle jeho názoru jsou slabé atd.)

Kurva! Kde byli? To se před tou 13. hodinou posrali? Ten jejich kolega, který přišel, říkal: „Normálně nebyl problém odejít! Mistr nám řekl, že je to každého věc, jak se rozhodne...!“ (Není divu, když jsou tam dva mistři a ten jeden je odborář! Mistr sám nepřišel, ale podporoval, takže bylo jasné, že by se po nikom za účast na stávce nevozil!!!!)

z mailů od HH

ZE ZLÍNSKA

K té pseudo-ofiko-máslo stávce: na Zlínsku obecně stávkovali jen učitelé a zdravotníci, MHD byla v provozu a podle toho, co vím, se nestávkovalo v žádném z větších podniků (Barum Continental – BC-, Mitas, ZPS) – nebo jen symbolicky.

V BC o stávce podle jednoho mého známého pomalu ani nikdo moc nevěděl. Navíc tam stávka kolidovala s rozdáváním 13. platů (vycházely buď na výplatu před stávkou, nebo po ní). Právě ty 13. platy mohly být dobrý pacifikační prvek, ale, podle mě, i kdyby se rozdávaly jindy, tak nikdo moc nestávkuje.

(Obecně se dá říct, že 13. a 14. plat plus sto eur, která snad dostávají zaměstnanci během léta z Německa, tím si ale nejsem jistý, je to, co v BC hodně lidí vůbec drží. Bez těchhle bonusů k výplatám by se na to všichni, kteří tam pracují a se kterými jsem se bavil, vysrali... 14 500 až 15 500 korun, za čtyři směny, soboty, neděle, házení pneoškama... by za to nikomu nestálo.)

z mailu od EP, Zlínsko

JEDNA Z PRAŽSKÝCH POŠT

U nás dělá nějakých 14 lidí, čistě ženské pracoviště. Dvě starší kolegyně jsou v odborech, ale ty vypadají spíš tak, že by v nich radši nebyly, spíš dosluhují.

Letáky od odborů (pod ČMKOS) přišly někdy ve čtvrtek či pátek před úterní stávkou.

Když jsme se s kolegyněmi bavily, zda poštu zavřeme, bylo to půl na půl: věděly jsme, co reformy znamenají, půlka by stávkovala, ale půlka se bála, co na to vedení, zda by nepřišly vytýkací dopisy. Na poště se má propouštět, naši se to snad až tak netýká, ale stejně...

Myslím, že kdybychom věděly, že jinde v Praze se na nějaké poště bude stávkovat, byla by asi obava z reakce vedení menší, ale my vůbec nevědělly, co se na jiných poštách chystá. Nevěděly jsme vůbec nic, vedení to samozřejmě neřeklo, ale ani odbory. Co se má dít na ostatních poštách, jsme prostě nevědělly.

Odbory SOS 21, které vznikly nedávno kvůli mzdovým požadavkům, nás před stávkou nijak neoslovily. Co vím, jsou aktivní hlavně v přepravě (v Praze a Brně), v provozu, kam se sváží a třídí zásilky z regionů a posílají se na menší pošty.

Nakonec jsme se na pracovišti dohodly, že stávku jen podpoříme, aniž bychom poštu zavřely... nato nám odbory poslaly jednu stávkovou stužku. Haha, asi abychom si ji půjčovaly.

Během té hodiny, kdy měla probíhat stávka, u nás bylo minimálně lidí. Na to, že se stávka konala v době, kdy míváme hodně lidí, protože lidi využívají obědové přestávky, aby si zařídili poštu, jsme měli málo klientů... snad deset lidí...? Asi počítali s tím, že budeme mít zavřeno.

z rozhovoru se ZZ, Praha

FAKULTNÍ NEMOCNICE MOTOL, PRAHA

Před úterní stávkou jsem v nemocnici, která čítá asi 5 tisíc zaměstnanců, neviděla jediný leták o akci. Ve čtvrtek 19. června se na intranetu objevila výzva, aby se ti, kdo chtějí stávkovat, hlásili v kanceláři odborů. Ta je v zastrčeném spojovacím koridoru mezi budovami. Tentýž den jsem se tam vydala (a na nástěnce u odborové kanceláře jsem viděla jediný „stávkový“ leták, který jsem v Motole do úterní stávky zahlédla).

Když se po zaklepání otevřely dveře do kanceláře, bylo to, jako kdybych přišla k někomu do obýváku – tři pánové, kteří tam byli, vypadali spíš zaskočení, že se tam někdo objevil, tak trochu se na mě dívali, jako kdybych spadla z Marsu. Předala jsem jim prohlášení o účasti na stávce a zeptala se, jak to bude probíhat dál. Řekli mi, že v úterý se uskuteční setkání, na kterém se rozhodne, co se bude dít. Namítla jsem, že by bylo zřejmě lepší, kdyby se setkání o tom, jak bude stávka probíhat, konalo ještě před stávkou, ale na to jeden odborář řekl: „Já nemám tyhle ideologické debaty rád. My se dohodneme a pověsíme to pak na intranet.“Hm.

Tak to dopadlo – pánové se zřejmě dohodli a den před stávkou se na intranetu objevilo oznámení, že se v úterý bude konat diskuse na téma aktuální situace v českém zdravotnictví. Ta během stávky také proběhla, jako řečníci se jí účastnil předseda a místopředsedkyně OSZ a předseda motolského LOKu.

Nevím o tom, že by se stávky zúčastnily sestřičky, které znám. (Obecně byla před stávkou nálada v nemocnici taková, že navrhované reformy jsou špatné, ale ti nahore o nich už dávno rozhodli a žádná akce nemá smysl.)

z rozhovoru s YY, Praha

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA BOHNICE

Odbory u nás nejsou nijak vidět, fungují klasicky: sjednají kolektivní smlouvu, rozdělí peníze z FKSP (Fondu kulturní a sociální péče) na obědy, dětské tábory... Nijak jinak se o nich neví.

V celých Bohnicích pracuje něco přes tisíc lidí, náš pavilon má nějakých 25 lidí, z nich je jeden odborář.

Před stávkou u nás odbory vůbec nijak neagitovaly, jen asi týden před ní se objevil vytištěný papír, který dostaly shora. Byl to obecný leták, kde nebyly žádné praktické instrukce, žádné výzva ala „Máte-li o věc zájem, přijďte tam a tam, zavolejte na tohle a tohle číslo“, jen okopírovaný obecný text. To, co bohnickým odborům přišlo shora, to prostě vytiskly a vyvěsily – a to platí, pokud vím, pro celé Bohnice.

Je to tak, že u nás, a to se zase týká celých Bohnic, nemohla stávka vlastně proběhnout, protože jsme akutní lůžková péče a v té se nestávkovalo nikde, ale odbory ani neměly snahu symbolicky rozdistribuovat nějaký samolepky „Podporuji stávku“ a tak.

De facto jediný, kdo na nástěnku dal nějaké info o tom, co jsou reformy zač atd., jsem byl já, haha.

Zaměstnanci u nás na pavilonu, a co můžu říct, tak i ve zbytku Bohnic, vlastně nevěděli, že nějaká stávka je, kvůli čemu je – a co mě zarazilo, ani neměli povědomí o reformách, které se chystají, a o tom, co pro ně můžou znamenat – a to ani o těch reformách, které se týkají zdravotnictví. A bylo jedno, jestli je té sestřičce 20, 30 nebo 50 let... nějak to šlo mimo ně. A odbory se to rozhodně nesnažily nijak vyvážit, kromě toho jednoho nexeroxovaného papíru ve Wordu u nás nic neviselo.

Takže v Bohnicích byl během stávky normální provoz.

Kromě toho jsem se byl podívat na Bulovce: ordinace, které znám pracovně z běžného provozu, v tu dobu jely jakoby víkendově, těch pár lidí, kteří tam posedávali, byly zřejmě akutní případy. Zdálo se, že personál se stávkou počítal a na dobu stávky prostě nikoho neobjednával. Žádní našťvaní pacienti: vyprázdněné čekárny, občas se někde válel štos odborových letáků, jinak nic.

z rozhovoru s FF, Praha

ŽELEZNICE, JIŽNÍ MORAVA

Souhlas se stávkou vyjádřili téměř všichni členové naší základní organizace. Pak je mimo mé chápání, proč jeden z nich, strojvedoucí na záložce, práci nepřerušil. Společnou akci podpořila i většina neorganizovaných kolegů. Samozřejmě, i mezi nimi se objevil některý „takykolega“, jehož nezajímá nic. Takto proplouvají životem celá léta spokojeně jen proto, že mohou parazitovat na ostatních. Ale tak, jako se veš čí klíště nestydí být parazitem, pocit studu bychom u nich hledali stejně marně.

Brněnským hlavním nádražím projel v době stávky jeden náklad, strojvedoucí (člen ZO Maloměřice) je znám, přestože se snažil zakrývat obličej před objektivem aparátu našeho člena. Dalším skunkem ze stejné ZO byl dosud náš kamarád. Ten se před námi skryl do strojovny a posléze strčil hlavu pod pult. Ale zachoval se jako „hrdina“ a s vlakem odjel. Doufám, že oba vystoupí z řad Federace strojvůdců a maloměřická ZO je nebude muset vyobcovat.

z webu Federace strojvůdců:

http://www.fscr.cz/zajmy_strojvudce

TOVÁRNA ANDREW, BRNO

V Andrew se nestávkovalo.

Vedení před stávkou zdůrazňovalo, že se jeho firmy spor mezi odboráři a státem netýká a že nechápe, proč by kvůli tomu měla firma přicházet o zisky (... a že ty zisky nejsou malé: loni se stal podnik největším exportérem Jihomoravského kraje... na druhou stranu, lidi makají jako roboti v ranních, nočních, odpoledních směnách za 12 až 13 tisíc čistého).

Odbory v Andrew si zase stěžovaly na pasivitu lidí, kámoš mluvil o tom, že se do toho nikomu moc nechce. Lidi se prý navíc báli, že to budou mít v píchačkách jako absenci – a tím pádem přijdou o čtvrtletní bonus za docházku (3 000 Kč). Vedení tím pohrozilo – a i když odbory popřely, že by k tomu právně mohlo dojít, dost možná na to lidi slyšeli...

Takže do stávky se nikdo nehrnul. Ve skutečnosti zde zřejmě hraje roli reálný vliv odborů a jejich podpora ze strany zaměstnanců. Ta je vlastně jen na jedné směně jedné divize, na které odbory vznikly, a tahle směna navíc měla noční. Zbytek se necítí s odbory v Andrew tak svázán...

z mailů od JR, Brno

JEDNA TOVÁRNA V BRNĚ

V současném zaměstnání jsem žádné reakce, pokud jde o stávku, víceméně nezaznamenal. Pár lidí přijelo pozdě, ranní směna normálně pracovala. Jen jeden člověk říkal, že nechápe, proč odboráři stávkují, když „ty reformy jsou potřeba“.

Já jsem schválně na stávku „zapomněl“, nejel jsem do zaměstnání na odpolední směnu dříve a hodlal jsem hodinu, co se normálně potím v autobusu cestou do hokny, využít k příjemné procházce městem. Nejprve jsem seděl na zastávce, kde běžně nastupuji, pro případ, co kdyby nahodou jel nějaký stávkokaz a já nemohl mít v práci alibi... Naštěstí, nestalo se a já vedl krátkou politickou diskuzi se stařenkou vedle mě na lavičce. :)

Na rozdíl od ostatních měst, kde byli zhusta nasazovaní stávkokazové, byla v Brně MHD zastavena na celou hodinu a stávkovali úplně všichni!!!

Bylo to super, lidi kolem stávku víceméně chápali, reakce byly v pohodě (Ti, co zapomněli, že měla být v danou hodinu, si na to, když jim nejel spoj, rychle vzpomněli a bez velkých emocí šli pěšky. Po cestě jsem potkával spoustu lidí, ale nikdo nikam nespěchal ani nenadával...). A šoféři MHD si to taky evidentně užívali.

Ve dvě hodiny jsem si nechal ujet ještě jeden bus, další jel s desetiminutovým zpožděním, takže v realu jsem dorazil do práce o hodinu později. Bylo mi to bez odporu omluveno: za stávku přece nemůžu... :-)

z mailů od XX, Brno

distribuce:

Dělnicko-studentské akční výbory. Francie, květen 1968

Roger Gregoire a Fredy Perlman

Kritický pohled na osmašedesátý napsaný dvěma aktivními účastníky tehdejšího hnutí. *(vyprodáno, chystá se dotisk; brzy též ke stáhnutí na webu KPK)*

Francúzsko, máj-jún 1968:

zmeškaná príležitosť na autonómiu pracujúcich

Mouvement Communiste

Komunistická analýza, ktorá události roku 1968 mnohým možná demýtizuje, oprená o svedectví dvou jejích účastníků, z nichž jeden byl aktivní v akčním výboru, druhý v automobilce. *(brzy též ke stáhnutí na webu KPK)*

Porto Marghera: posledné ohne (DVD, slovenské titulky) + booklet (čeština, slovenština)

Manuela Pellarin

Itálie konce 60. a 70. let představovala jeden z největších okamžiků proletářského boje. Dokument se vrací k boji v chemičce Porto Marghera a je postavený na rozhovorech s jeho účastníky. Kromě něj je na DVD rozhovor s jedním z tehdejších dělnických vůdců v benátském regionu Augustem Finzim (anglické titulky), součástí DVD je 60stránkový booklet od kolektivu Wildcat přibližující tehdejší boje i operaismus, který stál v jejich pozadí. *(booklet též ke stáhnutí na webu KPK)*

Kudy kam, světe?

Gilles Dauvé a Karl Nesic

Nejpříhodnější moment na praktické zpochybnění kapitálu není ekonomický rozvrat, ale okamžik, kdy výrobní cyklus dosáhl svého vrcholu, tvrdí autoři z časopisu Troplouin – a proto se v textu z roku 2001 ptají: V jakém stavu se dnes nachází restrukturalizace kapitalismu? Našel kapitalismus nový výrobní systém? A jaké komunistické perspektivy dnešek nabízí? *(brzy též ke stáhnutí na webu KPK)*

Třídní boj v autoprůmyslu... přidá plyn?

KPK

Pohled na situaci automobilového průmyslu v ČR, jeho význam pro ekonomiku a třídní boj :: report o kolektivním vyjednávání ve Škodě Auto na jaře 2007 :: leták, který jsme ve Škodě rozdávali :: anonymní dělnická výzva kritizující odbory zevnitř Škody :: plus předmluva o tom, jakými politickými brýlemi se dívat na kapitalistickou společnost a jakou politickou metodu v boji proti ní použít. *(též ke stáhnutí na webu KPK)*

24. červen 2008: stávka, která dala pracujícím málo a šéfy nezabolela **II. Bulletin KPK**

V září 2008 vydala skupina Kolektivně proti kapitálu (ČR, SR)

www.protikapitalu.org

kpk@protikapitalu.org